

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту / факультету)

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

(назва кафедри)

РОБОЧА ПРОГРАМА навчальної дисципліни «Грунтознавча практика»

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Географія

(назва програми)

Спеціальність 106 - Географія

(вказати: код, назва)

Галузь знань 10 – Природничі науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший, бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Географічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці, 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Грунтознавча практика складена
(назва навчальної дисципліни)

відповідно до освітньо-професійної програми Географія, спеціальність 106 -
Географія, галузь знань 10 – Природничі науки. 21 грудня 2020 року,
протокол № 12

(назва освітньо-професійної програми, код та назва спеціальності, галузь знань: шифр та назва; дата останнього затвердження або внесення змін)

Розробник: Проскурняк Мирослав Михайлович, доцент кафедри фізичної
географії, геоморфології та палеогеографії, к. географ. н.,
доцент

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та
палеогеографії

Протокол № 1 від “25” серпня 2021 року

Завідувач кафедри Рідуш Б.Т.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою інституту / факультету

Протокол № 2 від “1” вересня 2021 року

Голова методичної ради інституту / факультету Пасічник М.Д.
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Мета і завдання практики

Мета – закріпити теоретичні знання з географії ґрунтів й основ ґрунтознавства; оволодіти методикою та набути практичних навичок самостійного польового дослідження ґрунтів, опису чинників ґрунтоутворення, ведення відповідної документації; сформувати вміння встановлювати закономірності географії ґрунтів.

Завдання:

1) знайомство з факторами ґрунтоутворення (рельєф місцевості, материнські породи, кліматичні умови, рослинність, господарська діяльність);

2) практичне ознайомлення з будовою та головними морфологічними ознаками ґрунту (забарвлення, структура, гранулометричний склад, стан ґрунту, вологість, пористість, наявність новоутворень та включень);

3) оволодіння навиками діагностики й опису ґрунту в польових умовах;

4) відбір зразків ґрунту з генетичних горизонтів для лабораторних аналізів;

5) навчитися вести польову документацію, здійснювати камеральну обробку й оформляти матеріали, писати й захищати Звіт про практику.

У результаті проходження практики студенти повинні

Знати: - особливості вивітрювання гірських порід і біохімічні процеси при формуванні і розвитку ґрунту; - походження, склад, генетичне, агрономічне та екологічне значення мінеральної частини ґрунту; - джерела та особливості утворення органічних речовин у ґрунті, склад, властивості та колоїдно-хімічну природу гумусу; - роль ґрунтового розчину і окисно-відновних процесів в біогеохімічному кругообігу речовин в ландшафтах; - суть основних ґрунтових режимів (водного, повітряного, теплового, поживного) і заходи щодо їх регулювання; - географічні аспекти, генезис та закономірності поширення основних типів ґрунтів України.

Вміти: - аналізувати чинники ґрунтоутворення, вибрати місця для опису елементарних ґрунтових ареалів, засвоїти методику закладання ґрунтових розрізів; складати польовий опис генетичних профілів ґрунтів, діагностувати ґрунтові відміни, визначати класифікаційну приналежність ґрунтів; відбирати зразки ґрунту для лабораторно-польових досліджень; визначати основні фізичні та фізико-механічні властивості ґрунтів і їх кваліфіковано інтерпретувати; аналізувати фізико-хімічні показники ґрунтів; робити постановку досліджень стану ґрунтів як основного компоненту ландшафту і давати екологічну та землевпорядну оцінку основних параметрів ґрунтів і економічну оцінку їх родючості; діагностувати генетичні особливості основних типів ґрунтів України.

Пререквізити. Обов'язкове попереднє проходження курсу «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства».

Загальні компетентності: 1) здатність розуміти предметну область та професійну діяльність з огляду на завдання та практичне значення; 2) здатність працювати в команді презентуючи спільні пошукові роботи, під час

екскурсія												
Тема 3. Методика польових досліджень	3		3									
Тема 4. Опис ґрунтових розрізів на ключових ділянках	5		5									
Тема 5. Опис різних відмін ґрунтів	5		5									
Тема 6. Самостійна польова робота кожної бригади.	5		5									
Разом за змістовим модулем 2	21		21									
Змістовий модуль 3. Камеральний етап												
Тема 7. Обробка польових матеріалів, підготовка звіту.	7		7									
Разом за змістовим модулем 3	7		7									
Усього годин	30	3	27									

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

10. Методи навчання

Основними методами навчання є: інформаційно-повідомлювальний, пояснювально-ілюстративний, інструктивно-практичний, пояснювально-спонукальний.

11. Методи контролю

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких засобів діагностики, як самостійні роботи, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. Поточний контроль здійснюється під час проведення польових та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді фронтального опитування. Форма підсумкового контролю (захист звіту) полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі усних відповідей на підсумковому модулі та результатів виконання певних видів практичних робіт.

Методами контролю є: усний контроль, письмовий, картографічний при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійного опрацювання теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного фронтального опитування, в тому числі – тестування.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні польових робіт здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

2	3	5	10	10	15	15	40	
---	---	---	----	----	----	----	----	--

Модульні питання

Змістовний модуль 1. Підготовчий етап

1. Мета, зміст і завдання практики.
2. Техніка безпеки і правила внутрішнього трудового розпорядку.
3. Ґрунти міста Чернівці.
4. Методика польових досліджень
5. Метод ґрунтового профілювання.

Змістовний модуль 2. Польовий етап

6. Основні методи ґрунтових описів пов'язані з закладанням ґрунтових розрізів.
7. Методика польового опису ґрунтового розрізу і діагностика ґрунтів.
8. Методика вивчення і морфологічного опису ґрунтового профілю .
9. Методика вивчення морфологічних ознак окремих генетичних горизонтів .
10. Методика визначення повної назви ґрунту..
11. Методика класифікації різноманітних типів ґрунтів.
- 12.. Основні методи ґрунтових описів.
13. Мета і завдання ознайомчої екскурсії.
14. Зміст польової роботи бригади. на опорних і основних точках.
15. Методика картографування на головних точках комплексного спостереження.

Змістовний модуль 3. Камеральний етап

16. Обробка польових матеріалів.
17. Методика опису
18. Методика викреслювання графіків, профілів.
19. Укладання картосхем ключових ділянок.
20. Особливості підготовки звіту практики.

13. Методичне забезпечення

Аріон, О.В. Літня польова ґрунтознавчо-біогеографічна практика :навчально-методичний посібник / Аріон О.В., Удовиченко В.В. – К. ВПЦ «Київський університет», 2011. – 176 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Назаренко І.І., Польчина С.М., Нікорич В.А. Ґрунтознавство: Підручник. - Чернівці, Книги ХХІ, 2008.
2. Гнатенко О.Ф. Петренко Л.Р., Капштик М.В. та ін. Практикум з ґрунтознавства. – К.: ВЦ НАУ. – 2002. – 230 с.

Додаткова

3. Почвоведение И.С. Кауричев, Н.П. Панов, Н.Н. Розов и др.. Под ред. И.С. Кауричева. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Агропромиздат, 1989.- 719с.
4. Почвоведение. Учеб. Для ун-тов. В 2ч. Под ред В.А.Ковды, Б.Г.Розанова. ч. 1 Почва и почвообразование. – М,: Высшая школа., 1988.-400с.
5. . Полевой определитель почв / Под ред. Н.И. Полупана, Б.С. Носко, В.П.Кузьмичева. – К.: Урожай, 1981.-320с.
6. Природа Украинской ССР. Почвы / Н.Б. Вернандер, И.Н. Гоголев, Д.И.Ковалишин и др.- К.: Наук, думка, 1986. - 216 с.
7. Туренко А..М. Особливості ґрунтоутворення в зонах і підзонах, класифікація та номенклатура ґрунтів Карпатської гірської провінції. // Вісник ХДАУ.-Вип.3.Харків, 2001, с. 58-66.

15. Інформаційні ресурси

8. Аріон О.В. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства: Навчально-методичний посібник / О.В. Аріон, Т.Г. Купач, С.О. Демяненко. – К.: ЦОП «Глобус», 2017. - 228 с.